

Den næste sag på dagsordenen var:

**12) Første behandling af lovforslag nr. L 29:
Forslag til lov om ændring af lov om udnyttelse af vandkraften i Gudenå.**

Af miljøministeren (Hans Christian Schmidt).
(Fremsat 3/10 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Kl. 17.10

Helga Moos (V):

Lovforslaget er et forslag om forlængelse af koncessionen til udnyttelse af Gudenåens vandkraft ved Tangeværket.

Vi har været igennem én forlængelse af koncessionen. Da forlængede vi i 2 år, og nu foreslår vi, at vi forlænger i 5 år. Koncessionen varede i første omgang i 80 år. Det vil sige, at først havde man egentlig 80 år at tænke sig om i, så fik man 2 år, og nu vil vi så gerne give yderligere 5 år.

Grunden til, at vi gør det, er, at det her altså er en kompliceret sag. Der er iblandet interesser omkring miljø, der er naturinteresser, der er landskabsinteresser, der er fritidsinteresser, der er kulturmiljøinteresser, og så er der hele det økonomiske spørgsmål. Der er de lokale interesser, og så er der de ikkelokale interesser, og så er der korte omløbsstryg og lange omløbsstryg, og så er der dem, der bare vil have en forbedring af den nuværende passage.

Jeg tror aldrig, jeg har set så mange høringsvar, som vi fik her til L 29, og jeg synes, at de høringssvar først og fremmest signalerer én ting, nemlig at der er brug for, at vi forlænger koncessionen, eller rettere at vi får længere tid til at tænke os om, sådan at vi får en løsning, som alle kan være tilfreds med.

Vi er nødt til at have mere tid til at fortsætte det afklaringsarbejde, som vi har haft sat i gang, og indtil nu er der jo fremlagt flere muligheder. Jeg synes, der er fremdrift i den proces, hvor vi skal se, hvad vi kan gøre, og hvad det skal ende med, men når vi så når til diskussionen om, hvad vi vil have, hvad det må koste, og hvem, der skal betale, så mangler vi i hvert fald tid til at afklare tingene.

Det er det, vi beder om med lovforslaget, at vi får mulighed for at få tingene ordentligt gennemgået, inden vi beslutter os for, hvad vi skal.

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Fru Helga Moos henviser til det, der også står i lovforslaget, nemlig at der er betydelig lokal uenighed. Nu er det jo altid et definitionsspørgsmål, hvad man forstår ved lokalt, men det er da i hvert fald rigtigt, at der er uenighed om, hvad den rette løsning er ved Tange Sø og Tangeværket.

Jeg kan bare ikke forstå, at Venstre tror, at det bliver bedre i løbet af de 5 år, der går. Den uenighed, der er, har nu været der i mange, mange år, og interesserne står ret stejlt over for hinanden.

Derfor vil jeg gerne spørge Venstres ordfører: Hvad er det, Venstre vil bruge 5 år til? Tror Venstre, det lykkes at få alle folk til at blive enige om en løsning i løbet af de 5 år? Hvad for en proces foreslår man? Kort sagt: Hvad er det, der skal ske i de her 5 år? Er det bare en bevidstløs forlængelse, eller er der rent faktisk en plan for, hvad der skal foregå?

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Jeg kunne også godt tænke mig at spørge fru Helga Moos, hvordan Venstre stiller sig. Hvis nu det kunne tænkes, at man fandt en fuldt finansieret løsning uden statskroner i det her projekt, ville det så være noget, man fra Venstres side kunne støtte, så man ligesom fik afsluttet det her kapitel omkring Tange Sø?

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg synes, det var et godt spørgsmål, hr. Jørn Dohrmann stillede, for det begyndte med: hvad nu hvis? Det vil sige, at vi simpelt hen er midt i en fase, hvor der kommer muligheder op, og der bliver stillet spørgsmål. Jeg mener altså ikke, det er nok, at man kan komme med en sæk penge. Det er ikke nok, at nogle siger, at de gerne vil hælde penge i der her. Vi skal altså også have de andre ting med: miljøinteresserne, naturinteresserne, landskabsinteresserne osv. Det er ikke noget, man kan købe sig til.

Hvis der er nogen, der mener, at fordi de kan komme med en sæk penge, så har de også ret til at få det sådan, som de vil have det, så er det ikke noget, jeg vil være med til at støtte. Der skal være en helhed i det, og derfor er der brug for mere tid.

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Jeg synes ikke rigtig, jeg fik svar på mit spørgsmål, så jeg vil give Venstres ordfører lov til at svare en gang til. Hvad skal de her 5 år bruges til? Er der bare tale om, at man får en fuldstændig bevidstløs forlængelse i 5 år, og så starter diskussionen forfra én gang til, hvor positionerne er de samme, som man har kendt i mange, mange år?

Det er jo også det, Fødevarministeriet henviser til i det høringssvar, der er kommet fra Fødevareministeriet. Der står jo direkte, at forlængelsesperioden på 5 år ser ikke ud til at skulle anvendes til nye aktiviteter, og det kan tænkes at give forklaringsproblemer i Folketinget. Lige præcis. Det er det, jeg gerne vil bede fru Helga Moos om at forklare mig.

Kl. 17.15

Det er godt at bruge tid til at overveje en løsning, så den er holdbar, for selvfølgelig er det vigtigt at få den rigtige løsning, men hvorfor skal det tage 5 år? Kan vi ikke få en god forklaring på, hvorfor man laver en forlængelse, der tager 5 år, når nu alt det faglige er beskrevet? Det, der mangler nu, er politisk initiativ fra regeringen.

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Jamen der er også noget, jeg slet ikke forstår, for vi har fået sådan en fin plan over, hvordan de her forskellige stryg og alt det skal være.

Vil det sige, at det materiale, vi har fået, er komplet ubrugeligt, eller hvad? Jeg forholder mig til det, som vi har fået udleveret. Hvis der er noget af det, der kunne bruges, og det er fuldt finansieret af private, eller hvor pengene nu kommer fra, men der ikke er nogen statslige kroner i det, er det så noget, Venstre kan gå ind for?

Jeg siger ikke, om det er den billige løsning til 10 mio. kr., eller om det er den løsning til 140 mio. kr. Jeg spørger bare: Hvis pengene er der fra privat hånd, er det så noget, Venstre kan støtte, eller hvordan ser det ud? Har man taget stilling i den sag?

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Til hr. Jørn Dohrmann må jeg sige, at Venstre har taget stilling, og det, vi har taget stilling til, er, at vi vil have 5 år mere til at udrede tingene i. Der

er vi helt enige i Venstre, så der er ikke noget at komme efter.

Jeg vil så sige til fru Pernille Blach Hansen, at et eller andet sted synes jeg, det er lidt vanskeligt at være i fruens sko, for Socialdemokratiet har jo haft mulighed for at løse problemet, dengang koncessionen udløb efter de 80 år. Det var ingen hemmelighed, at koncessionen udløb, så man kunne – og man fik jo regeringsmagten i 1993 – have sat noget i gang, og så kunne man selv have skabt en løsning. Man valgte også at forlænge, altså først forlænge efter de 80 år og så give den 2 år til.

Jeg synes ikke, at de ting, der er kommet frem indtil nu, betyder, at jeg vil være med til at haste noget igennem. Der skal være mere snak.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Pernille Blach Hansen for sin tredje og dermed sidste korte bemærkning til fru Helga Moos.

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Jeg må sige, at jeg ikke synes, fru Helga Moos' tale er præget af stor saglighed og masser af argumenter, men lad nu det være.

Det er rigtigt, at vi også lavede en midlertidig forlængelse, og de 2 år ekstra blev brugt til at lave en rapport, og det var den rapport, der også er blevet henvist til her i dag, hvor der er syv forskellige modeller.

Nu snakker fru Helga Moos så om, at tingene skal udredes. Vil det sige, at Venstre foreslår, at der skal være flere rapporter i de her 5 år? Der ligger jo rent faktisk en rapport. Folk er uenige. De bliver ikke mere enige, hvis man bare venter 5 år.

Det, jeg bare spørger om, er: Hvad er det, man skal bruge 5 år til? Vi er med på, at der skal være ordentlig tid til at træffe en holdbar beslutning, men var 2 år ikke rigeligt til det? Hvorfor udsætter man det i 5 år? Er det bare, fordi man ikke vil træffe den her beslutning? Så synes vi egentlig ikke, det er særlig konstruktivt. Men hvis man har en plan, vil vi meget gerne høre om den, for så synes vi, det var konstruktivt.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Dohrmann ligeledes for sin tredje og sidste korte bemærkning, og derefter har jeg hr. Keld Albrechtsen for sin første korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Jamen jeg vil også gerne igen efterlyse, hvad vi så får ud af at vente i 5 år. Hvorfor så ikke sige 30 år? Hvis man ikke er parat til at tage nogen beslutninger, hvorfor så ikke bare sige 30 år?

Altså vi har fået udarbejdet et materiale. Kan vi ikke bruge det til noget? Hvorfor får vi så lavet alt det her materiale? Det kunne jeg godt tænke mig ligesom at få belyst lidt af Venstre. Hvad får vi ud af at vente 5 år længere? Er det kun tid, vi vil vinde?

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil godt spørge fru Helga Moos: Hvis det nu er sådan, at man mener, at der ikke kan træffes en beslutning nu, må det jo være, fordi der ikke er nogen af de løsninger, der ligger i det materiale, vi har, som man fra Venstres side betragter som værende gode nok. Det er jo ret indlysende.

Kl. 17.20

Det vil sige, at f.eks. de forslag, der ligger med omløb, og nogle af dem er forholdsvise dyre, hvis de skal virke noget, mener man åbenbart ikke er gode nok.

Skal det så forstås sådan, at man vil være indstillet på at lave en analyse af muligheden for simpelt hen at tømme søen? Det kunne der jo være noget perspektiv i, og så ville jeg kunne forstå, hvorfor Venstre vil have noget tid til at arbejde med sagen, men ellers forekommer det ubegribeligt.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg kan kun sige, at Enhedslistens forslag om at tømme søen er jo kun et eksempel på, at der er en vældig uenighed, og når man nærmer sig området, har jeg indtryk af, at uenigheden bliver skarpere og skarpere, og jeg er altså af den helt klare overbevisning, at man ikke skal trække noget ned over hovedet på folk, der er så uenige.

Med hensyn til de 30 år: Det skal ikke være nogen hemmelighed, at med de 5 år her har jeg virkelig givet mig meget. Vi har jo alle sammen forskellige meninger om det, og hvis det stod til mig, ville jeg da hellere end gerne have det sådan, at hver generation kunne få lov til at bestemme, hvad der skulle gøres med søen.

Nu bestemte vi os jo så for 2 år siden. Da kunne vi jo have sagt, at vi kunne give den 30 år, så kunne næste generation bestemme, hvad den vil gøre. Jeg er meget glad for kulturmiljøet derop-

pe, og jeg synes, det er flot at stå og kigge ned og se, hvordan vandet løber.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jamen så har Venstre jo faktisk taget stilling, for det sidste svar indebærer, at Venstre har besluttet, at det skal forblive, som det er i hvert fald i 5 år, fordi de, der er uenige, har vetoret.

Anderledes kan svaret ikke forstås, og så kan Venstre jo håbe på, at der er en anden regering til den tid, så man ikke behøver at svare på spørgsmålet. Det vil jeg da i hvert fald håbe på, men det er en anden sag.

Jeg mente faktisk, at det kunne være en alvorlig, velbegrundet mulighed at sige, at hvis der ikke er nogen af de forslag, som vi har set i materialet, som er gode nok, så kan det jo være, fordi den eneste mulighed, der virkelig er perspektiv i, kan være at sammenholde den nuværende situation med en tilbageføring til det oprindelige forløb, for det er der mange perspektiver i. Det kan der i hvert fald argumenteres meget stærkt for at der er en masse kvaliteter i.

Så ville jeg have respekt for, at Venstre sagde, at det vil vi undersøge. Vi vil godt satse på at få undersøgt, om det er en mulighed. Men hvis ikke man har det perspektiv i det, så er det jo ikke andet end at trække tingene i langdrag.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg hæftede mig ved, at fru Helga Moos ikke rigtig svarede på spørgsmålet fra hr. Keld Albrechtsen om at tømme søen. Det har da ellers været en forudsætning for alle de modeller, der er blevet udarbejdet, og det har været den eneste fælles forudsætning, at søen skulle bevares. Derfor vil jeg gerne spørge, om det dog trods alt er noget, som Venstre er blevet enig med sig selv om at have en mening om.

Fru Helga Moos siger, at man ikke vil trække noget ned over hovedet på folk, når der er uenighed. Det er jo et interessant synspunkt, som virker en lille smule ubeslutsomt og konfliktfuktigt, men hvis det nu er Venstres politik, at ingen beslutninger må træffes, når der er uenighed, er det så også et synspunkt, der gælder ved den nærliggende motorvej, som skal gå gennem Gudenådalene?

Der er en uenighed, der er endnu større, og her er der virkelig naturinteresser på spil. Jeg tror da, at det ville glæde mange beboere i Gjern Kommune og naturelskere, hvis Venstre siger, at

vi udsætter motorvejen i 5 år på grund af uenigheden. Kan jeg forstå det på den måde?

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg vil godt sige til hr. Keld Albrechtsen, at når jeg siger sådan, hvad min umiddelbare mening var, så er det sådan noget, som man bare har med sig. Når man så bliver mødt med argumenter, så kan man jo meget vel ændre mening.

Jeg ved ikke, hvad det er for en mening, jeg får om de forskellige stryg, de forskellige finansieringsmuligheder og de forskellige interesser. Jeg vil simpelt hen have lov til at have tingene meget mere gennearbejdet.

Kl. 17.25

Så vil jeg sige, at i de her 5 år, hvor vi tænker, har jeg intet imod, at der er nogle, der taler om at tømme søen, for vi har fri tænke- og taleret i landet. Vi har givet det 5 år til, fordi det ser ud til, at der er nogle, der føler, at deres interesser er blevet trådt under fode.

Jeg vil så lige sige, at udgangspunktet over for de lokale deroppe har været, at søen ikke skal tømmes, fordi det var noget af det, som vejede meget for dem. Så det har været udgangspunktet, men det forhindrer jo ikke, at man godt må tale om andre muligheder, vi har et frit land.

Med hensyn til motorvejen ser det ud til, at man er nået til enighed. Der er altså en planlovs-procedure, og der kan man også melde ind, så man må godt arbejde på at få det forlænget i 5 år, hvis det er det, man gerne vil. Men det er ikke det emne, vi skal tage op her, nu er det vandkraften i Gudenåen.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så skal hr. Keld Albrechtsen have sin tredje og sidste korte bemærkning og hr. Jørn Jespersen efterfølgende, det er kun nummer to.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg synes, det er meget stærkt, at fru Helga Moos kan stå og sige her, at der er enighed om motorvejen. Jeg vil tilråde fru Helga Moos at aflægge Gjærn Kommune et besøg. Det er vistnok partimæssigt nærtstående mennesker, der er der, så hun vil sikkert blive vel modtaget.

Så vil jeg spørge fru Helga Moos: Er situationen den, at Venstre ikke har haft kræfter til at tage stilling til de forslag, der er i det materiale, som foreligger? Jamen det må jo være situationen, for det er jo fuldt belyst. Jeg synes ikke, der

er nogen af de forslag, der ser ud til at være så gode, at jeg ikke ville acceptere, hvis man sagde, at vi bruger 2 år på at undersøge, om en bedre løsning ikke er den rene model, hvor vi tømmer søen.

Men hvis det bare er, at Venstre ikke har lyst til at træffe en beslutning, fordi uanset hvilken beslutning man træffer, bliver nogle kedede af det, så synes jeg simpelt hen, det er ynkeligt, men det er det billede, der tegner sig.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Fru Helga Moos kom altså ikke så nemt om ved at sige, at nu diskuterer vi vandkraft, og motorvejen har ikke noget med det her at gøre. Det har den, det har noget at gøre med regeringens principper på miljøområdet, og når vi får at vide som et generelt udsagn fra fru Helga Moos, at regeringen ikke vil trække beslutninger ned over hovedet på folk, når der hersker lokal uenighed, så må det jo være et princip, der gælder alle steder. Man har også sagt om de nye nationale naturområder, at hvis ikke der er lokal enighed, så bliver det hele ikke til noget. Så det må jo være et generelt princip, og derfor må det vel også gælde en motorvej ind gennem et af Danmarks smukkeste, bedste og mest værdifulde naturområder.

Gør det ikke det, eller har man forskellige principper, alt efter hvad sagen handler om? Er det sådan, at når det koster penge, har man det princip at udskyde, for dem har man ikke nogen af, når det er til naturformål, men når det gælder motorveje, så skal det bare tromles igennem? Er det sådan, principperne er hos Venstre?

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg vil først sige undskyld til hr. Jørn Jespersen. I første omgang troede jeg, at det var i forbindelse med den motorvej, der er bygget, og som vi lige har indviet, at vi talte om enighed eller ikkeenighed.

Motorvejsbyggeriet har sin egen indre fremdrift også med hensyn til planlov og med hensyn til beslutningerne, der bliver truffet, så jeg synes, vi skal lade motorvejen have sin virkelighed og så lade vandkraften i Gudenåen have sin virkelighed. Der er altså ikke enighed, og der er mange spørgsmål, der ikke er fuldstændig belyst, og vi skal give mere tid til debatten.

Så forslaget om de 5 år er det, som jeg mener at vi rimeligt kan sige til befolkningen. Så har de

i hvert fald god tid til at få truffet en fornuftig beslutning, og vi har god tid til at få alle aspekter vendt.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Jespersen for sin tredje og sidste korte bemærkning.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jamen jeg er glad for, at fru Helga Moos nu forstår, hvad det er for en motorvej, vi taler om. Det er nemlig den, der ikke er bygget endnu, og som der er mulighed for at træffe beslutninger om, og det er den, der handler om linjeføringen gennem Silkeborg eller gennem Gudenådalene i Gjern Kommune.

Kl. 17.30

Jeg håber, fru Helga Moos fuldt ud er klar over, hvad det er for en motorvej, vi taler om nu. Derfor vil jeg sige, at hvis der skal være nogen som helst mening i det – på trods af at jeg er helt enig med fru Helga Moos i, at motorveje har deres egen indre fremdrift; det er der jo meget der tyder på, især med Venstre i regering – så må det jo være sådan, at når lokal uenighed kan stoppe det ene projekt med miljøkonsekvenser, så må lokal uenighed vel også kunne stoppe det andet.

Derfor spørger jeg bare: Hvad er den principielle forskel på Tangeværket og motorvejen gennem Gudenådalene? Hvornår kan lokal uenighed stoppe noget og udsætte det i 5 år, og hvornår kan det ikke?

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Det skal fru Helga Moos naturligvis have lov at besvare.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg vil sige, at når det gælder vandkraften ved Gudenåværket oppe ved Tange Sø, kan vi aldrig nogen sinde nå til lokal enighed, og vi har det heller ikke nu. Vi har uenigheden nu. Og når vi så beslutter os, når de 5 år er gået og vi skal være afklaret, ja, så skal vi træffe en beslutning, og så når vi heller ikke til enighed. Og det kan vi godt leve med. Men vi kan ikke leve med uenighed på et uafklaret grundlag.

Ligeså med motorvejen. Når først der er et afklaret grundlag, må vi leve med uenigheden, og det kan vi sagtens. Altså vi er ikke konfliktsky; det er helt sikkert. Men vi vil ikke træffe nogle beslutninger på et uafklaret grundlag.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Fru Pernille Blach Hansen som ordfører.

Pernille Blach Hansen (S):

Diskussionen om Tangeværket og Gudenåen er jo en gammel kending, som vi har været igennem før i Folketinget, og nu skal vi så til det igen.

Vi synes, det er en vigtig debat, men vi er også godt klar over, at det er en svær debat, der er præget af en række forskellige og meget modsatrettede hensyn. På den ene side vil vi alle sammen gerne have så meget dynamik som muligt i Gudenåen og Gudenådalene. Vi vil gerne have natur, vi vil gerne have friluftsliv, vi vil gerne have rekreative områder, og vi vil også gerne bevare kulturhistorien.

Men af og til kommer de her hensyn alligevel til at stritte i hver sin retning, for natur er jo både fisk og laks, som der har været megen diskussion om i den her sammenhæng. Men det er jo også natur, det, der er omkring Tange Sø i dag, med sjældne og fredede plantearter og et rigt dyre- og planteliv.

Så kommer der hele den rekreative vinkel, som jo både handler om lystfiskere og de tusindvis af familier, der bor omkring søen og har glæde af at benytte den til daglig. Det er også derfor, man netop lavede en 2-årig midlertidig forlængelse af Tangeværkets koncession i første omgang for at få lavet en faglig rapport, som så skulle danne grundlag for en beslutning.

Det, der har undret os i Socialdemokratiet, er, at da den faglige rapport lå i slutningen af februar i år, og da der også kom en økonomisk analyse i midten af marts, lavede man en meget, meget kort høringsfase over de to ting fra Miljøministeriets side. Man sendte tingene i høring, så høringen allerede sluttede den 5. april. Det vil sige, at inklusive påske havde man mellem 2 og 4 uger til at beslutte, hvad man mente lokalt, og sende høringssvar ind til ministeren. Og ret kort tid derefter skar ministeren igennem og sagde, at der bliver en midlertidig forlængelse på 5 år.

Vi synes, det har været en lidt mærkelig beslutningsproces, for vi vil egentlig også meget gerne deltage og bidrage i den diskussion, der skal gå ud på at finde en varig løsning. Og det, vi kan se nu, er, at det er fornuftigt nok at tage en lille forlængelse, som går ud på at finde ud af, hvad den rigtige beslutning så skal være.

Men en bevidstløs forlængelse på 5 år, hvor man ikke har gjort sig klart, hvad de 5 år skal bruges til, det synes vi altså ikke umiddelbart er

ret meget at foretrække. Ministeren henviser til lokal uenighed; det er vi godt klar over at der er. Men det mener vi bare også at der vil være om 5 år. Det vil der såmænd nok også være om 30 år, som hr. Jørn Dohrmann hævdede.

Så problemet er: Hvordan vil man benytte de her 5 år til at komme videre i diskussionen? Skal der være nye rapporter? Skal der være en særlig proces?

Og så er der en helt grundlæggende diskussion, som hr. Jørn Jespersen også har forsøgt at rejse, nemlig: Hvad er det for nogle lokale parter, der skal være enige?

Vi mener ikke, at det er nye, tekniske rapporter, der mangler. Det er et meget velbeskrevet åløb, nok nærmest det mest velbeskrevne åløb i Danmark. Det er i hvert fald det mest omdiskuterede lige i øjeblikket.

Det er politiske initiativer, vi nu mangler at regeringen tager. Vi vil endnu en gang gerne efterlyse svar på: Hvorfor har man lavet den her forhastede proces? Hvad skal der ske i de 5 år? Hvad er tidsplanen? Hvilke aktiviteter sætter man i gang? Og hvad er det for nogle lokale, der både skal være enige og samtidig også finansiere?

Som sagt, vi synes, det er rimeligt at kræve tid til at få en ordentlig beslutning, men vi synes, 5 år er meget, og derfor vil vi gerne senere også i den her sammenhæng komme med et ændringsforslag om, at man laver en midlertidig forlængelse på 2 år, for vi synes, det er rimeligt, at ministeren får en vis lejlighed til at beslutte, hvad der er det klogeste at spille ud med fra regeringens side. Men vi synes, at 5 år er så overdrevet, at det har karakter af, at man slet ikke ønsker at spille ud.

Kl. 17.35

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg er bare lidt nysgerrig. Jeg skal høre, om Socialdemokratiet nu efter så mange år – 82 år taler vi om – har løsningen på, hvad der skal ske deroppe?

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Jeg vil godt spørge fru Pernille Blach Hansen: Hvordan stiller Socialdemokratiet sig, hvis der nu er et af de forslag, som er nævnt i den her rapport, der er fuldt finansieret uden statslige kroner, er det sådan noget, man kan gå ind for

og så få det her afklaret, så man ikke skal vente i 2 eller 5 eller 30 år?

Eller hvis man nu ikke vil gå ind for nogen af de her forslag, kunne man så forestille sig, at man ville bibeholde Tangeværket, som det er i dag, i 30 år f.eks., så man ligesom får en tid for Tangeværket til at sige: O.k., så ved vi, hvad vi har i dag at gøre godt med?

Vi ved også, at der er laks i søen deroppe. Der kommer jo laks op ad trappen. Vi ved, der kommer omkring 25.000-30.000 fisk op ad denne her trappe hvert år. Sidste år blev der af en erhvervsfisker deroppe fanget omkring 400 laks. Så jeg synes, at man ligesom skal have de her ting med ind i sine overvejelser.

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Det er jo sådan, at den rapport, vi vel på et eller andet tidspunkt bør tage stilling ud fra og diskutere ud fra, først kom i slutningen af februar, først i marts i år. Den er først kommet i denne regerings levetid.

Man lavede så en kort procedure, som jeg beskrev, og så var det meningen, at regeringen og ministeren skulle spille ud. Derfor opfatter vi det egentlig, som om det er regeringens ansvar at komme med et udspil til, hvilken løsning regeringen lægger op til.

Vi deltager meget gerne i de drøftelser. Vi har ikke partimæssigt lagt os fast på, hvilken af de syv løsninger vi på nuværende tidspunkt foretrækker, men det er klart, at i det øjeblik regeringen spiller ud, vil vi meget, meget gerne være med og bidrage til debatten.

Så spørger hr. Jørn Dohrmann, hvad vi vil sige til et forslag, der er fuldt finansieret. Jamen altså vi er meget interesseret i at diskutere konkrete forslag. Det, der er så afgørende for os, er nok mere, at vi får valgt det rigtige forslag, end at det på forhånd er finansieret af alle de lokale parter.

Så vi er egentlig mere interesseret i forslaget indhold. Det, der for os er afgørende, er lidt det samme, som har været præmissen for rapporten, nemlig at Tange Sø selvfølgelig skal bevares. Vi vil gerne finde den løsning, der både kan tilgodes dem, der ønsker en natur, som ligner den, der er der i dag, med Tange Sø, som er vel fungerende, men at der også samtidig er gode muligheder for andre rekreative interesser. Det er et svært kompromis, det er en svær balancegang, det anerkender vi.

Vi er klar til at træffe den her beslutning inden for de 2 år, vi gerne vil give ministeren, og det håber vi så også Venstre vil være med til.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg vil gerne spørge, hvordan Socialdemokratiets holdning er til Enhedslistens forslag om at tømme søen. Er det noget, der må blive talt om, eller er Socialdemokratiet fast besluttet på, at søen skal bevares, eller hvordan ser det ud? Det kunne selvfølgelig hjælpe lidt, hvis vi fik lidt mere afklaring på tingene.

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Det mener jeg lige jeg har sagt. Jeg sagde, at det, der var en præmis for os, var det samme, som var præmissen i rapporten, nemlig at Tange Sø skal bevares.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Dohrmann som ordfører.

Jørn Dohrmann (DF):

Reaktionen på rapporten om Gudenåpassagen til Tangeværket har vist stor uenighed om, hvordan forholdene omkring Tangeværket og Tange Sø skal være i fremtiden, og hvordan projekterne skal finansieres. Det bekræftes i høringssvarene, der er kommet ind.

Der er ingen af de høringssvar, der har taget stilling til de her finansieringsmuligheder. Det er nemt nok bare at forlange en løsning omkring de her faunapassager ved Tange Sø, men hvad enten det er den dyre eller den billige løsning, så er der ingen, der tænker på, hvordan den skal finansieres.

Jeg går ud fra, at alle, både privatpersoner, investorer og interesseorganisationer, som har afgivet et høringssvar, gerne vil være med til at finansiere en af de løsningsmodeller, der på et eller andet tidspunkt vil blive vedtaget.

Kl. 17.40

Der mener jeg også, at de omkringliggende kommuner og amter bør fortælle, hvor mange penge de vil proppe i de her projekter, ligesom vi mener, det er vigtigt, at lokalområderne bidrager til den finansiering, der skal ske på dette område.

Vi ved godt, at de her projekter ikke bliver billigere af, at vi skal vente i 5 år mere, men ved at vente i de her 5 år, får alle parter mulighed for

at komme med deres input til, hvordan de ønsker, at løsningen skal finansieres.

Det er også vigtigt, at interesseorganisationer og privatpersoner sætter sig sammen og bliver enige om, hvilket af de her løsningsforslag, de kunne tænke sig, ligesom det er vigtigt, at man har den lokale opbakning til de her projekter.

Andre steder i Danmark har vi også nogle unikke vandløb, som bør have en høj prioritering, så derfor mener vi, at vi på nuværende tidspunkt ikke bare skal begynde at bruge en masse penge, når vi ikke ved, om vi får den miljømæssige effekt. Derfor mener vi, at det også skal tages med i de her betragtninger.

Når alt det her er sagt, mener vi også i Dansk Folkeparti, at vi går ind for at forlænge den her tid med yderligere 5 år.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Nu har hr. Jørn Dohrmann mange gange talt om, jeg kan forstå sådan en lokal person med en papkasse, der kan finansiere det her. Var det ikke på sin plads at få oplyst, hvad det er for en kontakt, hr. Jørn Dohrmann har, som gerne vil finansiere det, hvilke interesser vedkommende repræsenterer, og hvad betingelserne for at finansiere det er med hensyn til den valgte løsning?

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Jeg er godt klar over, at det som politiker kan være en hel kunst at skifte holdning, og nogle gør det meget hurtigt. Men jeg vil sige, at hr. Jørn Dohrmann slår alle rekorder her.

I de korte bemærkninger, hr. Dohrmann havde til Venstres ordfører før, fik man jo i hvert fald det indtryk, at 5 år var for lang tid, og hvad skulle de bruges til? Kunne vi ikke lige så godt sige 30, for hvis der ikke sker noget alligevel, så kan det også være lige meget.

Nu siger hr. Jørn Dohrmann så, at det er fornuftigt med 5 år, fordi man skal finde ud af, hvem der skal finansiere det, og de lokale skal også blive enige.

Kan hr. Jørn Dohrmann ikke forklare, hvad der har rykket hans holdninger i løbet af den sidste halve time? For jeg synes, det ville være interessant at få opklaret også af hensyn til sagens videre forløb. Hvad er det, Dansk Folkeparti mener har rykket sig så meget, siden vi startede denne her debat for en lille halv times tid siden?

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Et meget interessant spørgsmål.

Jeg vil sige det sådan, at vi er åbne, vi er åbne for alle ting, om det er 2 år, vi snakker om, om det er 5 år, eller om det er 30 år. Vi synes bare, det er vigtigt, at man sætter sig ind i alle de her ting, som nu kommer frem, og de rapporter, der er skrevet. Hvor mange rapporter skal man have? Hvornår kan man tage en beslutning?

Angående pengene – det er til hr. Jørn Jespersen – jamen, jeg spurgte: Hvis der nu er en, der vil give nogle penge til det her, hvordan stiller man sig så fra de forskellige partier?

Det er da ganske interessant at vide, om man ønsker, at det kun skal være staten, der skal finansiere det her, eller om man ønsker, at det skal være privatpersoner, der går ind og finansierer det her.

Jeg synes, det er vigtigt, at vi får den folkelige opbakning. Derfor er det også vigtigt, at man får en diskussion om, hvorvidt det er 2 år, 5 år eller 30 år, der skal til for at kunne sige: Hvornår får man den, man kan sige, totale opbakning? Det gør man jo aldrig. Man får jo aldrig 100 pct.

Enighed om, hvilken løsning man skal vælge. Så derfor skal man også se på: De, der har adgang til området, jamen skal de være sikret 2 år eller 5 år eller 30 år?

Jeg er åben, jeg vil gerne diskutere alle løsninger. Vi har ikke lagt os fast på noget endeligt, men vi har tilkendegivet, at det med de 5 år, jamen dér er vi til at snakke med. Det er ikke helt afgørende for os, om det skal være 5 eller 2 eller 30 år.

(Kort bemærkning).

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Nu kan jeg forstå, at sportsfiskerne har været ude med snøren, og i den sammenhæng kunne jeg godt tænke mig at vide, om hr. Jørn Dohrmann har tænkt over, hvilke krav vi skal stille, hvis vi nu fik det fuldt finansieret?

Kl. 17.45

Noget af det, jeg synes er vigtigt at overveje, er: Hvad skal et fiskekort koste? Noget, der også må ligge hr. Jørn Dohrmann på sinde, er selvfølgelig, at den lille mand fortsat skal have råd til at fiske, og hvis laksen for alvor kommer tilbage, og hele molevitten eventuelt er finansieret af en rig mand, hvad kommer det i så fald til at koste? Er det sådan, at den almindelige borger også til den tid har råd til at komme ud med fiskestangen?

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Det er altid en god idé at sætte spørgsmålstejn ved tingene, men som politiker bliver man jo også af og til nødt til i hvert fald at forsøge at give svar på nogle af spørgsmålene.

Jeg har stor forståelse for, at det er svært at slynge en forkromet løsning ud som den, man foretrækker. Men når hr. Jørn Dohrmann spørger, hvor mange rapporter man vil have, synes jeg da, det er relevant at spørge Dansk Folkeparti: Hvor mange rapporter vil Dansk Folkeparti have? Mangler man flere rapporter for at kunne træffe denne beslutning?

Hr. Jørn Dohrmann spørger også, hvor lang tid vi vil have, før beslutningen træffes. Jamen hvor lang tid vil Dansk Folkeparti have? Det er da ret afgørende i denne sammenhæng. Vi er alle sammen enige om, at sagen skal belyses, og den er belyst. Vi er alle sammen enige om, at det er vigtigt for processen, men hvor lang tid skal man bruge for at finde den endelige løsning, så man lokalt ved, hvad man kan regne med i fremtiden, så vi ikke igen om 5 år, om 10 år og om 15 år skal have den samme debat en gang til?

Hvad mener Dansk Folkeparti? Det står mig ikke lysende klart.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Når hr. Jørn Dohrmann stiller et meget hypotetisk spørgsmål: Hvad nu, hvis...? og gør det tre-fire gange i træk, må jeg jo gå ud fra, at hr. Jørn Dohrmann har en eller anden sikkerhed for, at det er en situation, som ikke er helt urealistisk. Ellers ville det jo være ligegyldigt at stille det i denne debat.

Derfor var jeg interesseret i at spørge, hvad det er for nogle kontakter, hr. Jørn Dohrmann har: hvem der har givet ham ideen, hvem der har givet et tilsagn om, at der under bestemte forudsætninger kunne være en lokal privat medfinansiering. Det fik jeg ikke noget svar på, og derfor vil jeg gerne spørge lidt mere præcist: Har hr. Jørn Dohrmann været i kontakt med personer, som har luftet muligheden for at finansiere en privat løsning og i givet fald under hvilke forudsætninger, og hvem er der tale om?

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Til hr. Jørn Jespersen vil jeg sige, at i politik er der nok stillet mange spørgsmål, som aldrig er

blevet besvaret, og der er ikke noget, der er sikkert.

Til fru Pernille Blach Hansen vil jeg sige: Vi kan altså godt træffe nogle beslutninger i Dansk Folkeparti, det er helt klart. Men vi mener også, det er vigtigt, man siger: Jamen hvad vil de andre partier? Nu er det jo ikke sådan, at vi sidder med flertallet alene, så derfor kan vi ikke bestemme alene, og derfor siger vi også, at vi gerne vil diskutere det her, og derfor vil vi gerne høre, hvad de andre partier vil. Hvis der er nogle, der siger 2 år, jamen så lad os snakke om det. Hvad er fordelene ved at tage 2 år i stedet for 5 år eller, som jeg også var inde på, 30 år? Er det en fordel at vente 30 år? Vi skal have det hele med, og derfor har vi ikke valgt den ene løsning frem for den anden. Lad os nu få diskuteret i udvalget, hvad vi skal gøre.

De Radikales ordfører, fru Elsebeth Gerner Nielsen, spørger, hvorfor sportsfiskerne lige pludselig skulle begynde at betale mere, og hvilke krav vi skal stille. Jeg har ikke nogen løsningsforslag på bordet, og der er heller ikke nogen krav, der er skrevet ned på papir, så derfor er det jo også et hypotetisk spørgsmål, hvad et fiskekort vil komme til at koste. Jeg ved ikke engang, hvad det koster i dag, fordi det er så sjældent, jeg er ude og fiske, så om det stiger eller ikke stiger, har jeg slet ikke taget stilling til. Det kan være, at der slet ikke er nogen fiskeklubber, der vil være med til at finansiere sådan noget, så spørgsmålet er lidt langt ude, vil jeg næsten sige.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Hr. Jørn Jespersen for den sidste korte bemærkning til hr. Dohrmann:

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Problemstillingen med Tangeværket og Tange Sø osv. er jo seriøs nok, men debatten er blevet ganske munter efterhånden, og det synes jeg også hr. Jørn Dohrmann bidrager til, så det skal der lyde ros for.

Hr. Dohrmann har fuldstændig ret i, at der i politik er mange spørgsmål, der ikke er blevet besvaret, og jeg vil bare sige til hr. Jørn Dohrmann, at det er jo somme tider ganske sigende alligevel.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Så går vi til fru Helle Sjelle som ordfører.

Helle Sjelle (KF):

Lovforslaget giver hjemmel til, at Tangeværkets koncession forlænges med 5 år.

Tangeværket har siden 1921 haft koncession til udnyttelse af vandkraften i Gudenåen, og i forbindelse med ønsket om at etablere en faunapassage ved Tange Sø har flere modeller efterhånden været drøftet, som vi også har været inde på i dag. Desværre er arbejdet strandet på bl.a. lokal uenighed om de forskellige forslag.

I Det Konservative Folkeparti håber vi, at der bliver fundet en model, der nyder bred opbakning i det berørte område, og hvor finansieringen er klart beskrevet. Vi vil opfordre de berørte parter til at nå til enighed og håber, at det kan lade sig gøre i løbet af den 5-års-periode, som den foreslåede forlængelse vil give.

På den baggrund støtter vi lovforslaget.

Jørn Jespersen (SF):

Fru Helga Moos har jo sådan set allerede sagt det: Først var der 80 år til at tænke sig om i, så var der 2 år mere, og nu har vi brug for yderligere 5 år, fordi vi ikke ønsker at træffe beslutninger på et uoplyst grundlag og i øvrigt heller ikke vil træffe beslutninger, når der er lokale uenigheder.

Lad os lige se på, hvor det uoplyste grundlag er i denne sag. Der er udarbejdet otte forskellige modeller. De tager hensyn til nedstrømspassegen samt sprednings- og reproduktionsmuligheder for fisk og andet dyreliv; de kigger på påvirkning af det eksisterende dyre- og planteliv; de kigger på vandkvaliteten i Gudenåen, Tange Sø og Randers Fjord; de kigger på de landskabelige og de kulturhistoriske forhold, på friluftsliv i området, på påvirkning af driften af Tangeværket, på udgifter i forbindelse med anlægsarbejder, på lodsejerforhold, på miljø- og socioøkonomiske forhold og på geotekniske forhold og grundvandsforhold.

Alle disse ting er belyst i den undersøgelse, der er lavet, og resultaterne er i øvrigt til fru Helga Moos' orientering sammenfattet i en rapport om Gudenåpassagen ved Tangeværket. Den blev oversendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg i februar og til Fødevarerudvalget få dage efter. Som supplement til rapporten og sammenfatningen er der udarbejdet en samfundøkonomisk analyse, og det plejer jo at have Venstres store interesse og i øvrigt også SF's. Analysen blev oversendt til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg den 22. marts og er endvidere oversendt til Fødevarerudvalget.

Rapporten blev sendt i offentlig høring den 28. februar, og de økonomiske analyser blev sendt i høring i marts. Så er der afholdt et offentligt møde i Bjerringbro, og der er indkommet ca. 60 høringssvar.

Der er sjældent set noget miljøforslag, der er forberedt og gennemanalyseret så grundigt som forslaget her, men ikke desto mindre kommer man og siger: Det er vi helt ude af stand til at tage stilling til, ikke bare lige nu, men i de næste 5 år. Men man kan ikke sige, hvilke nye oplysninger man skal have. Man kan kun henvise til, at der ikke er lokal enighed, og at man ikke vil trække noget ned over hovedet på nogen.

Jeg synes, det er den tyndeste begrundelse, jeg nogen sinde har hørt fra en regering for ikke at ville tage stilling, og derfor er der selvfølgelig andre forklaringer på, hvorfor man ikke vil gøre det. En er formentlig, at man er bange for, at der kunne komme offentlige udgifter, for dem kan man ikke afholde, fordi man har skåret miljø- og naturområdet ned til sokkeholderne, så derfor skal man ikke have lavet noget som helst på det område.

Noget andet er, at man har slået sig op på, at det er de lokale, der skal bestemme. Nu har man så den første sag, hvor de lokale er vildt uenige, og så er regeringen fuldstændig handlingslammet og konfliktsky og tør ikke begynde at skære igennem, fordi den så kommer i modstrid med sin egen populistiske linje om, at det er de lokale, der bestemmer.

SF er helt parat til at tage stilling, og det har vi været længe. Vi mener, at bevarelsen af Tange Sø er vigtig af naturmæssige grunde, af rekreative grunde og af hensyn til lokalbefolkningen. Vi vil gerne være med til at lave et kort omløbsstryg af hensyn til fiskens passage, og det er også den billigste løsning, så den foretrækker vi.

I modsætning til mange af de foregående ordførere er vi helt parat til at træffe en beslutning, og vi synes, det er både lidt beskæmmende og lidt trist, at regeringspartierne sender sagen til hjørnespark af forskellige grunde, som de ikke engang vil stå ved.

(Kort bemærkning).

Helga Moos (V):

Jeg vil bare sige, at jeg har læst alle rapportererne, så jeg ved godt, hvad det er for et vidensgrundlag, der foreligger. Men jeg synes ikke, at det, at der er skrevet nogle rapporter, er nok. Vi skal altså have lidt mere snak om tingene.

Som der også står i lovforslaget, er økonomien ikke på plads: Det er rigtigt, at vi har et skattestop, og vi er endda stolte af det og tilfredse med det, så det er måske også medvirkende til, at vi ikke har så meget hastværk. Vi skal have noget lokal finansiering på plads, og her taler jeg om offentlig finansiering. Jeg har ikke nogen forbindelser nogen steder hen til nogen med penge kasser, så der er virkelig grund til at sige, at nu giver vi 5 år mere. Så er der i hvert fald ingen, der kan komme og sige, at de ikke har haft tid til at tale om tingene.

(Kort bemærkning).

Jørn Jespersen (SF):

Jeg skal bare takke for fru Helga Moos' ærlighed om økonomien, når hun indrømmer, at selvfølgelig har denne udsættelse i 5 år også noget at gøre med, at regeringen ingen penge har på naturområdet, og derfor kan man heller ikke lave nogen projekter før tidligst om 5 år.

Jeg ærgrer mig bare over, at den samme pengemangel ikke rammer nogle af de motorveje, som går igennem naturområder, og jeg ærgrer mig over, at den pengemangel ikke alene rammer Tangeværket og projektet deroppe, men også rammer nationale naturområder, skovrejsning og mange af de miljø- og naturopgaver, der ligger og venter på at blive løst. Men de venter altså også på en ny regering.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Fru Elsebeth Gerner Nielsen som ordfører.

Elsebeth Gerner Nielsen (RV):

Dansk Folkeparti skal have 30 år til at tænke over denne sag. Godt nok er jeg klar over, at de har en eftertænksom ordfører på området, men alligevel: 30 år! Regeringen skal have 5 år, og så er den godt på den anden side af et valg, må man regne med. Socialdemokratiet skal kun bruge 2 år, men det er jeg nu ikke sikker på er tid nok til at bilægge de personlige konflikter. Men fred nu være med det.

Det Radikale Venstre er klar til at tage stilling. Vi behøver ikke flere tænkepauser, og vi er parat til at stille et ændringsforslag til det lovforslag, der er lagt frem, nemlig et forslag, der går ud på, at vi simpelt hen bevarer status quo og laver et kort stryg. Fordelen ved det er, at vi bevarer den kulturhistoriske værdi. Vi bevarer Tangeværket, vi bevarer muligheden for at borgerne kan komme og se, hvordan elværket fungerer, og det er under alle omstændigheder meget sjovere at

komme på et museum, der er levende, frem for på et museum, hvor turbinerne eksempelvis ikke kører.

For det andet: Ved at lave et stryg redder vi nogle af de fisk, som i øjeblikket bliver kvast i turbinerne. For det tredje redder vi Tange Sø, for det fjerde er det en billig løsning, og det må også være vigtigt for regeringen. Og endelig for det femte kan man sige, at problemet ved den løsning, jeg her har skitseret, er, at vi ikke redder laksene. Vi får ikke en laksestamme tilbage til åen eller til lokalområdet. Laksestammen går tabt, men på den anden side er jeg ret overbevist om, at man kan få flere laks for pengene et andet sted, og det vil jeg foretrække.

Derfor vil jeg høre, om det ikke var et forslag, man kunne tilslutte sig. Jeg beklager selvfølgelig, at det er kommet frem lidt hurtigt, og jeg er også helt parat til, at vi bruger lidt tid på at diskutere det i udvalget. Med den betænkningstid, partierne har lagt op til, forventer jeg ikke, at man her og nu slår til, men alligevel synes jeg ikke, at der er ret meget mere grund til at bruge flere embedsværk til at analysere denne sag eller til at forberede nye taler.

(Kort bemærkning).

Jørn Dohrmann (DF):

Jeg vil lige sige, som jeg også sagde før, at vi har ligesom lagt spørgsmålet ud i et åbent spil. Vi skal snakke om de ting, og jeg sagde ikke, vi skulle have 30 år, jeg spurgte bare: Er det noget, man kan tilslutte sig, eller hvordan stiller de andre partier sig?

Dansk Folkeparti er åbent over for at diskutere, om det skal være 2 eller 5 eller 30 år. Lad os få på bordet, hvad det er, man ønsker. Jeg kan jo se i lovforslaget, at regeringen ønsker 5 år, og så vil jeg høre, om de andre partier kan tilslutte sig de 5 år eller ønsker de 2 år, som Socialdemokratiet gerne vil have, eller om det skal være 30 år, eller hvad man gerne vil. Vi skal have lidt længere tid og ikke kun sige, at vi skal være klar i morgen eller sådan noget. Der skal lidt længere tid til.

Så vil jeg også sige, at der er altså laks i søen i dag. Som jeg sagde før til den socialdemokratiske ordfører, er der fanget 400 laks i søen sidste år af en erhvervsfisker – 400 laks! Der er lavet statistik over det. Der er mellem 25.000 og 30.000 fisk, som bruger fisketrappen, så der er altså liv i søen. Det er ikke sådan, at laksen er uddød eller noget som helst. Så jeg vil bare lige sige, at der stadig væk er fisk i søen.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Yes, og taletiden er udløbet. Så går vi videre til hr. Keld Albrechtsen som ordfører, og derefter er det fru Bodil Kornbek.

Keld Albrechtsen (EL):

Hvis man ser på spørgsmålet om energiproduktionen sammenholdt med de rekreative hensyn, må man nok sige, at energiproduktionen her er så lille, at de rekreative hensyn må være den afgørende faktor i en beslutning. Det er den ene forudsætning, Enhedslisten vil lægge til grund.

Så har vi selvfølgelig studeret de forskellige valgmuligheder, der ligger i sagen. Jeg kan huske, at jeg i sin tid, da jeg var medlem af Århus Amtsråd, var med til at få skabt politisk grundlag for at lave den her laksetrappe. Det var en begrænset ændring, og den hjalp ikke ret meget, så her er jeg ikke helt enig med hr. Jørn Dohrmann. Det er ikke sådan, at laksen rigtig har annammet trappen. Og jeg tror desværre heller ikke, at de korte omløb, som jeg forstår nogle partier er tilhængere af, rigtig vil medføre nogen løsning. Hvis man skal have en god løsning med omløb, skal man lave et meget stort, langsomt flydende, bredt omløb, altså en egentlig å, og så bliver det meget dyrt.

Så det eneste alternativ, der sådan set er noget sving i, er at tømme søen. Det er den logiske konsekvens, hvis man tænker det igennem. Vi prøvede med trappen, og det virkede ikke, og vi kan også godt prøve med et kortere omløb, men det virker stort set heller ikke. Det tror jeg ikke på. Det er i hvert fald min umiddelbare konklusion.

Derfor kan jeg da godt forstå det, hvis man vil have tid til at analysere situationen. Det synes jeg er fair nok, og jeg vil godt støtte et socialdemokratisk ændringsforslag om, at der skal være 2 år. Det er fair nok. Til gengæld vil jeg godt bede om muligheden for at få den helt store løsning, der faktisk vil være virkelig perspektiv i: Man kan igen sejle fra Randers til Ry og endda længere; man kan få et naturområde der, hvor søen ligger i dag, af virkelig kvalitet med et stort sammenhængende våd-, skov- og engområde, som vil kunne danne grundlag for opvæksten af et dyreliv, det ellers er meget sjældent at finde i tilsvarende områder i Danmark.

Jeg har i og for sig forståelse for, hvis regeringen siger, at i det, der er beskrevet i det materiale, er der ikke rigtig kommet nogle løsninger, der virkelig får det til at synges hos nogen. Det har jeg i og for sig forståelse for. Men det, jeg

ikke har forståelse for, er, hvis det bare bruges som et slet skjult ønske om at tage stilling for tilstanden status quo og til at sige, at man ikke vil gøre noget, for så burde man sige det. Hvis regeringen rent faktisk har besluttet, at det skal forblive, som det er, synes jeg, at man bare skulle sige det. Det er mere oprigtigt.

Jeg vil i hvert fald opfordre til, at vi prøver at finde en tidsfrist, der er nogenlunde afgrænset – 2 år er foreslået, og det synes jeg er meget fornuftigt – og at vi i den periode også får det store perspektivforslag om at genskabe naturen med i sådan en analyse. Så kunne vi måske blive enige om det i udvalget, både med Socialdemokratiet og regeringen. Det vil vi i hvert fald gerne prøve at undersøge fra Enhedslistens side.

Anden næstformand (Poul Nødgaard):
Fru Bodil Kornbek som ordfører.

Bodil Kornbek (KRF):

Vores ordfører på området, hr. Mogens Nørgård Pedersen, kunne desværre ikke være til stede, så jeg vil kort redegøre for Kristeligt Folkepartis holdning.

Kristeligt Folkeparti er i udgangspunktet ret utilfreds med både den tidligere og den nuværende regerings håndtering af denne sag. Den tidligere regering vidste udmærket, at koncessionen ville udløbe i år 2001 og havde ikke nogle konkrete løsninger til, hvordan man ville løse problemerne i år 2000. Vi støttede derfor en forlængelse med 2 år for at få belyst, hvilke løsningsmodeller man kunne forestille sig kunne tilgodeses alle parter på en tilfredsstillende måde.

Kl. 18.05

Nu kan man ellers lave meget på 2 år, bl.a. føre valgkamp og skifte regering, men det er den politiske beslutsomhed åbenbart ikke blevet større af, og man har da heller ikke præsenteret en reel løsning i denne sag. Tværtimod får vi nu præsenteret et forslag, der betyder, at vi i praksis kunne komme til at stå her endnu en gang om 5 år, og at vi kunne have skiftet regering igen, uden at vi ville have fået præsenteret en politisk løsning.

Når det er sagt, er vi enige i, at det er vigtigt at finde en løsning, der tilgodeser flest mulige hensyn, således at lokalsamfundet kan leve med løsningen. Men kriteriet for en løsning bør i udgangspunktet ikke være at få de forskellige parter i lokalsamfundet til at enes, men at få de for-

skellige miljømæssige aspekter til at gå op i en højere enhed.

For Kristeligt Folkeparti er det centralt med en helhedsorienteret løsning; en løsning, der sikrer fiske- og faunabestanden i hele Gudenåsystemet; en løsning, der sikrer, at Tange Sø bevares med den nuværende vandstand; en løsning, der sikrer, at man i videst muligt omfang kan fortsætte en produktion af grøn el på Tangeværket.

Vi vil på trods af vores irritation alligevel stille os nogenlunde over for forslaget her i mangel af bedre. Vi ser dog meget gerne, at ministeren under udvalgsarbejdet præsenterer en køreplan for udarbejdelsen af en løsning, så vi ikke står her igen om 5 år uden et konkret forslag.

Skulle det under udvalgsarbejdet vise sig, at det er muligt at få en løsning hurtigere, i hvert fald hurtigere end 5 år, vil vi synes, at det kunne være vældig fint at gå ind i et samarbejde for at få ikke bare den bedst mulige løsning, men også hurtigst muligt.

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):
Allerførst vil jeg gerne sige tak for debatten.

Jeg vil starte med, at jeg noterede mig det, som fru Helga Moos sagde, og jeg lyttede til talen. Det kunne man få meget godt ud af, hvis man altså ville høre ordene. Jeg hørte i hvert fald, at her var tale om, at vi både skulle sikre medejerskab, vi skulle sikre medindflydelse, og vi skulle sikre dialog, tillid og respekt for den måde, som vi laver tingene på.

Jeg skal ikke komme ind på en lang diskussion, men jeg vil godt spørge, om alle er sikre på, at de har været forbi Tangeværket, og hvis de nu har været forbi, om de så også har standset op. Hvis man har haft den fornøjelse, at man sådan har været ude at diskutere med folk, vil man opleve, at også her som så mange andre steder er folk dybt engageret. Men det er jo heller ikke sådan, at det er et engagement, som ikke også tager udgangspunkt i, at der er forskellige holdninger til, hvad folk gerne vil. Det synes jeg da kun er fair.

I virkeligheden må jeg sådan set konstatere, at jeg får god opbakning til forslaget. Det mest overraskende for mig var måske, at jeg også fik opbakning fra Socialdemokratiet, fra fru Pernille Blach Hansen. Den eneste forskel var sådan set, om det skulle være 2 år eller 5 år.

Der sad jeg jo og lyttede og tænkte: Gad vide, når man har haft al den tid, når man har kunnet få lov til nøjagtigt at beskrive, hvad sådan en gruppe skulle arbejde med, og når man har væ-

ret med at udsætte og forlænge den, var man fuldstændig klar over, hvad man gik efter, så man var klar?

Så må jeg bare konstatere, at det, man så kom med, da hele det her columbusæg skulle frem, var 2 år. Det er jo også noget, men jeg vil bare sige, at jeg havde måske nok forventet noget andet. Jeg tænkte også på de spørgsmål, der indledningsvis var, hvor andre ordførere skulle forklare, hvad de mente om både det ene og det andet forslag, og så hører vi 2 år!

Jeg tror i virkeligheden, at fru Pernille Blach Hansen har ret i, og det vil jeg godt kvittere for, at det er dybt kompliceret. Det ved den gamle regering godt, for ellers kan jeg da slet ikke forestille mig, hvis man ellers havde tænkt det igennem, og det tror jeg man har, at man havde lavet en udsættelse på 2 år, så ville man da have tilpasset det sådan, at man var klar til en beslutning.

Jeg tror i virkeligheden, at vi er enige. Det er meget mere kompliceret. Og jeg tror sådan set også, at det er derfor, fru Pernille Blach Hansen ikke kom med et forslag i dag. Det gjorde De Radikale og SF; det skal jeg vende tilbage til. Men jeg vil sådan set godt kvittere for, at vi er enige om, at det er kompliceret. Det er altså lidt mere vigtigt, at vi i sådan nogle spørgsmål får folk med, at der er et medejerskab, at vi også selv er med til at træffe beslutningerne.

Kl. 18.10

Hertil vil jeg bare sige, at jeg selvfølgelig altid har en forståelse for, at man kommer med et forslag, men hvis jeg hørte rigtigt, så forstod jeg faktisk, at SF og De Radikale foreslog, at man skulle lave den billige passage i form et kort om-løbsstrøg, altså den der hedder model 3.

Danmarks Fiskeriundersøgelser, DFU, har oplyst, at et kort omløb ikke vil skabe grundlag for en selvreproducerende bestand af havørred eller laks opstrøms Tange Sø, fordi de unge fisk, altså smolken, på vej mod havet stadig skal passere igennem Tange Sø, hvor der er stor risiko for, at de bliver ædt af rovfisk og fugle.

Derudover har Danmarks Miljøundersøgelser, DMU, oplyst, at vandkvaliteten i Tange Sø og Gudenåen nedstrøms søen ikke vil blive forbedret her og nu ved etablering af et kort omløb, da Gudenåens vand fortsat skal løbe gennem hele søen. Det fremgår også af rapporten »Gudenåens passage ved Tangeværket«.

Når man tænker på, hvad man skal investere i det, synes jeg, det kan være svært at se, at den her løsning skulle kunne give det, som jeg tror

både De Radikale og SF efterspørger, men den debat må vi tage i udvalget. Det er vel i grunden også et udtryk for, at det er meget svært at lave en løsning, hvor man miljømæssigt og økonomisk får det, man gerne vil have.

Jeg tror, at hr. Keld Albrechtsen, uden at jeg nu skal gå meget ind i det, sådan har ret, når han siger, at der ikke ligger et forslag byggende på, at man tømmer søen. Jeg er heller ikke sikker på, men det kan jo være en anden debat, at hr. Keld Albrechtsen vil få en kæmpe opbakning til synspunktet.

Det fortæller vel ligesom så meget andet, at det er meget svært at lave det her, og det ved vi faktisk alle sammen, og så kan man godt forledes til at sige, at nu skal vi handle, nu tager vi et forslag, og så skal det være det. Men her vil jeg sige, at jeg synes, at man skal bruge den tid, man har behov for, for at finde det rigtige forslag.

Jeg synes faktisk, at fru Helle Sjelle sagde det meget klart: at det gælder om, at man finder den rigtige løsning. Jeg hørte også hr. Jørn Dohrmann sige noget om lokal opbakning, miljømæssig effekt, og det er da nogle synspunkter, som skal med. Og her vil jeg også godt kvittere over for fru Bodil Kornbek, for jeg hørte det som en opbakning, og at man skulle lave en køreplan. Det finder vi ud af.

Men jeg må sige, at jeg tror, vi får brug for al den her tid, og jeg tror faktisk, at det bedste svar på det lå i fru Pernille Blach Hansens bemærkninger om, at selv de 2 år, man havde forestillet sig, skal forlænges med 2 år. Og jeg tror, at vi nu skal sikre, at man har den fornødne arbejdsro, så man kan få det her projekt lavet.

Så skal vi sammen finde ud, hvordan vi finder økonomien, hvordan man lokalt vil finde økonomi til den, men endnu mere: Hvilket forslag skal det være, for at vi kan sikre, at også de mennesker, som skal være en del af det, og selvfølgelig også de mennesker som kommer i området, som benytter Gudenåen, oplever, at det bliver noget, som de får et medejerskab til? Så er det faktisk ikke afgørende, om vi bruger 2 år eller vi bruger 5 år. Det vil i det historiske perspektiv, når den tid er ovre, overhovedet ingen betydning have. Det vil gå meget kort tid, og så vil folk glæde sig over det, hvis det er den rigtige løsning, der er blevet fundet. Det er jeg sikker på, og så vil det altså ikke være afgørende.

Men jeg vil gerne takke ordførerne for modtagelsen af lovforslaget. Det er mit håb, at vi kan få en hurtig vedtagelse af forslaget i Folketinget. Jeg vil kun sige, at vi vil positivt og sagligt indgå

i drøftelserne i Miljø- og Planlægningsudvalget, og i Miljøministeriet vil vi selvfølgelig bestrebe os på hurtigt og omhyggeligt at besvare de spørgsmål, som udvalget stiller. Jeg ser frem til, at Folketinget forhåbentligt kan vedtaget forslaget inden juleferien, så loven kan træde i kraft den 1. januar.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Nu siger ministeren, at det sådan set ikke er så afgørende for ministeren, om det er 2 år eller 5 år. Og vi er i Enhedslisten enig med ministeren i, at et kort omløb ikke løser problemerne, og så har vi også det synspunkt, at et langt omløb er meget dyrt, hvis man sammenholder det med at tømme søen osv.

Derfor vil jeg godt spørge ministeren: Hvis vi nu kunne blive enige om, at man tager alle løsninger med inklusive perspektivløsningen om at tømme søen, hvorfor skal det så tage mere end 2 år? Vi er selvfølgelig indstillet på, hvis ministeren kan forklare, at det altså kræver 2½ år, så bliver det 2½ år. Det vil vi da gerne indgå en aftale om. Jeg synes bare ikke, at der fra ministerens side er fremkommet nogen speciel konkret begrundelse for, at det lige præcis skulle være 5 år.

Kl. 18.15

(Kort bemærkning).

Pernille Blach Hansen (S):

Som sagt medgiver vi gerne ministeren, at det her er kompliceret, men det er dog velbelyst, og der er grund til at træffe en beslutning, som er varig. Det er vi med på.

Vi har forsøgt at være fair ved at sige, at vi gerne så, at man gik i gang med at træffe beslutningen nu og her, men hvis ministeren har brug for et år eller to, så vil vi give maksimalt 2 år. Men det er klart, at vores endelige stillingtagen til det her lovforslag jo meget vil afhænge af, hvad ministeren forklarer, at de 5 år skal bruges til.

Derfor spørger jeg om det samme som hr. Keld Albrechtsen, og jeg synes egentlig ikke rigtig, vi har fået et svar på det: Hvad er det, ministeren forestiller sig der skal ske i de 5 år? Hvilke initiativer vil regeringen tage? Er det nogle nye rapporter? Er det en helt ny procedure for høring af de lokale? Kort sagt: Hvad skal der ske i de 5 år, så regeringen når frem til en beslutning?

Mit andet spørgsmål er: Er det en forudsætning, for at regeringen kan træffe en beslutning overhovedet, at alle lokale er enige?

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):
Nu kan vi jo godt bruge tiden på at diskutere forskelligt ordkløveri omkring: Skal alle være enige, eller skal 99,9 pct. være enige?

Jeg ved jo, at fru Pernille Blach Hansen godt ved, hvad det betyder, når vi siger, at den skal have lokalbefolkningens opbakning. Jeg er sikker på, at der altid vil kunne findes en eller to, der ikke bakker det op, men vi ved jo alle sammen godt, hvad det betyder, når vi diskuterer opbakning.

Jeg vil bare sige om at bruge 5 år i stedet for 2 år, at det har den tidligere regering da leveret det bedste bevis på, for de havde da ikke megen succes med de 2 år; det må man da sige. De har haft 2 år, og endnu i dag, hvor vi står her, har de ikke besluttet sig for et eneste af de forslag, de kan vælge. Det er da det bedste eksempel til at fortælle, at 2 år er alt for kort tid. Den tidligere regering har simpelt hen ikke haft nok tid i de 2 år. Ikke engang nu, et halvt år efter, har den besluttet sig for, hvad den vil.

Jeg tror da, at Socialdemokratiet skal være glad for, at vi får 5 år. Jeg tror også, det vil være godt for Socialdemokratiet i den debat, der skal komme. Jeg tror, vi alle får brug for det.

Så vil jeg sige til hr. Keld Albrechtsen, som jo altid er en opmærksom lytter og taler, at jeg sagde: Forskellen på 2 og 5 år er ikke afgørende i et historisk perspektiv. Sådan vil det komme til at være, og det mener jeg. Men jeg sagde, at vi skal have arbejdsro, og derfor skal vi have 5 år. Det er det helt afgørende.

Hvis vi kan blive enige om, at vi tager de 5 år, så er jeg sikker på, at vi også bliver enige om, hvordan vi lægger det til rette. Jeg synes, som Kristeligt Folkeparti var inde på det, at vi kan lave en køreplan sammen. Det synes jeg er progressivt. Så lad os da gå ind og gøre det i stedet for, lægge en køreplan og sige: Hvordan gør vi det? Så tror jeg, det bliver en god debat, vi får.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Det ser ikke ud til, at vi kan komme nogen vegne med det med tidsfaktoren, for ministeren vil ikke forklare, hvorfor det skal være 5 år. Det synes jeg er lidt uheldigt. Det må vi så bore videre i i udvalget, for ministeren må jo have en eller anden plan for, hvad de 5 år skal bruges til. Det må man da gå ud fra.

Det vil jeg godt spørge ministeren om. Nu er jeg jo kommet med et forslag, som jeg godt vil have undersøgt; vil et sådant forslag om at tøm-

me søen komme til at indgå? Det kan da godt tage 1 år eller 2 eller måske 2½ eller 3 at undersøge det, jeg har foreslået. Vil det komme til at indgå, eller skal de 5 år bare bruges til, at ministeren sidder og foretager sig ingenting?

Det er det, der står tilbage som spørgsmål, fordi vi ikke får nogen forklaring på, hvorfor det skal tage 5 år.

Miljøministeren (Hans Christian Schmidt):

Jo, hr. Keld Albrechtsen får en forklaring. Hr. Keld Albrechtsen vil bare ikke så gerne acceptere den, for han vil hellere have en anden en – kort fortalt. Det sker jo af og til, og det synes jeg er i orden; sådan skal det være.

Jeg synes ikke, at der overhovedet er noget forgjort i, at vi tager den diskussion, og det, jeg har sagt i det seneste indlæg, jeg havde, er: Lad os nu få en diskussion af, hvilke ting der skal indgå i den køreplan.

Der vil jo alligevel være flere, der stiller spørgsmål til forskellige modeller og kommende modeller, og så må vi se: Hvad er økonomien i det, og hvad er op og ned?

Kl. 18.20

Efter at jeg har været inde i den her debat og har fået lov til at følge forslagene og læse hørings svarene og også har besøgt stedet, så vil jeg bare sige, at jeg er sikker på, at vi får brug for de 5 år, når vi skal ind og vurdere de her forslag og måske også nye forslag, måske også: Hvordan finder vi økonomien, og hvordan – og det er i hvert fald vigtigt for os – kan vi også tilfredsstille de mennesker i lokalbefolkningen, som skal være en del af det, og som skal have medejerskab til det? Hvordan kan vi ordne det? Så vil jeg bare sige til hr. Keld Albrechtsen, at så får vi brug for de 5 år. Og i det historiske perspektiv vil det heller ingen betydning få. Det vil det derimod, at vi finder en god løsning. Jeg vil gerne give håndslag på, at vi får en god debat i udvalget.

Hermed sluttede forhandlingen, og lovforslaget overgik derefter til anden behandling.

Afstemning

Anden næstformand (Poul Nødgaard):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Miljø- og Planlægningsudvalget. Hvis ingen gør indsigel-

se, betragter jeg det som vedtaget. (*Ophold*). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

13) Første behandling af lovforslag nr. L 30: Forslag til lov om ændring af lov om råstoffer. Af miljøministeren (Hans Christian Schmidt). (Fremsat 3/10 2002).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Lars Christian Lilleholt (V):

Når det er nødvendigt at ændre råstofloven, er det først og fremmest, fordi de såkaldte anmeldte rettigheder til indvinding af kalk, ler, kridt, tørv m.m. udløber den 1. juli næste år. Det vil uden en ændring af loven betyde, at de mange endnu ikke udnyttede anmeldte rettigheder vil bortfalde. Det er en konsekvens af den ændring af råstofloven, som Folketinget gennemførte i 1977, hvor der blev indført en tidsbegrænsning på 25 år for de anmeldte rettigheder for ler, kalk, kridt, tørv m.m.

Med dette forslag til ændring af råstofloven vil rettighedsindehaverne få yderligere 25 års frist. Det har nemlig vist sig, at der findes omkring 300 anmeldte rettigheder, der endnu ikke er gjort brug af, og som der endnu ikke er søgt indvindingstilladelse til. Der er tale om rettigheder, der er erhvervet før indførelse af råstofloven i 1972.

Man må forvente, at rettighedsindehaverne, hvis ikke fristen forlænges, vil være tvunget til at søge indvindingstilladelse på samtlige arealer for at sikre sig mulighed for at få erstatning efter grundlovens § 73, hvis de skulle få afslag på indvinding.

Med den foreslåede ændring vil rettighedsindehaverne ikke være tilskyndet til at søge tilladelse til indvinding, før der er behov for det. Dermed vil vi undgå en masse unødvendige retssager, og amterne vil slippe for en masse unødigt arbejde med at behandle sager om indvindingstilladelser, der ikke er aktuelle, og som måske aldrig bliver det. Så dette forslag er også i fin forlængelse af regeringens ønsker om regelforenkling.